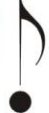

NARRACIÓ I POSADA EN ESCENA

:Ut
música
des de 1998

25
anys

PROJECTES EDUCATIUS
OBERTS
escola art cultura entorn

HOKA HEY! La cançó del bosc

NARRACIÓ I POSADA EN ESCENA

INICI: El pròleg d'Enapay

Amb llum molt tènue, comença l'obra amb un preludi instrumental.

ALUMNES: Faran com si estiguessin remant al llac (seguint al director fins que pari de remar)

Posteriorment, a sobre de la música, el narrador pronunciarà les paraules d'Enapay de l'inici del conte:

NARRADOR: “Em dic Enapay, El Que Rugeix Amb Coratge. Vaig ser un gran guerrer de la nació lakota. Però d'això ja en fa molt de temps.

Soc més vell que aquest llac. Cada tarda, amb la posta de sol, vinc a remar-hi una estona. Em fa recordar quan era petit i em banyava al riu.

Fa més de mil hiverns, aquest llac era un bosc. Ens banyàvem al riu i caçàvem el cérvol. Així van viure els nostres fills i els fills dels nostres fills.

Fins que van venir els blancs. Van arribar com una plaga i van matar molts indis.

Vaig tenir una visió molt trista. El Gran Esperit em va parlar: 'La gent roja serà blanca, la gent negra serà blanca, la gent groga serà blanca. Tots viuran en cases quadrades'. Em van venir ganes de plorar.

Però el meu poble va sobreviure i encara canta la cançó. Els lakota encara sabem cantar molt bé.

Mare terra, pare sol: escolteu, si la voleu sentir, la cançó de com va sobreviure el meu poble.”

Sense pausa, seguirem amb la 1a cançó:

Cançó 1. L'ATAC AL POBLAT

Principi instrumental (himne del 7è de cavalleria):

ALUMNES: Faran de soldats a partir del compàs 22 (quan es repeteix la melodia del 7è de cavalleria, després del tremolo de les cordes) i fins al compàs 38 (quan acaba la melodia)

Mantindrem la **mà dreta al front** com a salutació militar mentre anem **movent alternadament els genolls** seguint la pulsació de negra amb punt com si caminéssim, però sense picar amb els peus el terra.

Cantarem la cançó fins al final i tot seguit parlarà el narrador:

NARRADOR: “Els soldats havien arrasat el poblat al peu del turó de l'Ós.

Però tres joves indis es van escapar: la Shappa, en Macawi i la Wasula. Van córrer i van córrer fins que es va fer fosc. Sota les estrelles, van ballar la dansa dels esperits.

Van plorar pels seus germans morts. Van plorar pels seus amics. I van plorar pel Bosc. Els wasichu, els homes blancs, volien destruir el Bosc.

I el Bosc era la casa dels avantpassats. Ara, els seus pares i els seus amics també hi vivien. Amb els esperits de totes les criatures, les que tenen potes, les que tenen arrels i les que tenen ales. Vivien a la terra i a les pedres, viatjaven amb l'aigua i amb l'aire: formaven part del gran esperit del Bosc.

Per això el Bosc era sagrat.

Shappa, Wasula i Macawi. Sota les estrelles, van ser búfals i van ser ocells. Amb els esperits dels ancestres, amb els esperits verds de la terra, amb el germà cérvol, van ballar la dansa dels esperits.”

Cançó 2. LA DANSA DELS ESPERITS

Després de cantar i ballar aquesta 2a cançó, ens quedarem quietes, escoltant de nou al narrador:

NARRADOR: “Després de ballar durant tota la nit, van caure esgotats.

L'endemà encara estaven tristos. Però, gràcies a la dansa dels esperits, ja no se sentien sols, ja no se sentien febles. Havien de salvar el Bosc.

I van desfer el camí. Tornaven a casa! I, amagats entre els matolls, van espionar els homes blancs. Homes forçuts prenien mides, tallaven arbres, construïen tanques, cridaven i esbufegaven. Estaven destruint el Bosc.

Però ells només eren tres nois indis. No podien lluitar contra tots aquells wasichu.

Aleshores van sentir que parlaven. Deien que el seu patró, el senyor Webster, havia vingut al poble de Duston per supervisar les obres.

Anirien fins a Duston a trobar l'home dels diners.

ALUMNES – Intervenció a la narració: Si té cor, ens escoltarà.”

ALUMNES: Agafar les màscares del barret vaquer i el plomall indi abans de la cançó 3

Quan indiqui el director, cada nen agafarà **el barret** amb la mà dreta i **el plomall indi** amb la mà esquerra, deixant-los abaixats al costat de les cames mentre no els fem servir.

Cançó 3. ENFRONTAMENT A DUSTON

Principi instrumental (entrada a Duston):

Quan acaba la introducció instrumental inicial, sona el grinyol de la porta del Saloon i fem un breu diàleg entre els alumnes i el narrador:

ALUMNES amb posat seriós i ferm: “Busquem l'home anomenat senyor Webster”

NARRADOR en el paper de senyor Webster: “Doncs ja l'heu trobat”

Tot seguit pujarem la màscara del **plomall al cap** per continuar amb la cançó, que comença amb la Wasula.

INDIS: Cada vegada que cantin els indis els alumnes hauran d'aixecar el plomall que tenen a la mà esquerra i posar-se'l per sobre del cap. Està indicat a la partitura amb la paraula INDIS i la lletra en negreta. Quan acabi la intervenció dels indis, el tornaran a baixar al costat de la cama esquerra.

WEBSTER: Quan canti el senyor Webster, hauran de fer el mateix amb el barret que tenen a la mà dreta.

Tret, narració i melodia final:

Als compassos 185 i següents sortirà el narrador per explicar què està passant; sonarà el tret i el salt de la Shappa esquivant-lo. **Baixarem el plomall** i ens quedarem quiets escoltant-lo, mentre sona una nota pedal greu:

NARRADOR: “Finalment, el senyor Webster va perdre la paciència. Va fer un senyal a un dels seus pistolers perquè disparés a la guerrera Shappa. Però ella va fer un salt formidable. Va esquivar la bala al temps que posava la punta d’una fletxa al coll del senyor Webster.”

Tot seguit **pujarem el plomall per cantar la melodia final** amb posat solemne: “Que ningú no es mogui...”

Quan acabi la cançó deixarem els elements plàstics davant dels peus a indicació del director, i **ens quedarem asseguts a les grades** escoltant atentament al narrador

NARRADOR: “Van poder sortir del saloon sans i estalvis. I van travessar el poble sense entrebancs, però amb l'ànim abatut. La visita a l'home dels diners no havia funcionat. Els wasichu estaven matant el bosc i ells només eren tres nois sense esperança.

Al davant d’una de les últimes cases, hi havia un indi estirat a terra. Estava borratxo i s’arrossegava pel fang. Un lakota del Riu. Un guerrer sense força, un guerrer sense guerra. Tenia els ulls tristos i cantava una cançó de mort.”

Cançó 4. ITÈ

La cançó 4 és un diàleg entre el narrador-Itè i el cor. Continuarem asseguts per cantar “I no vol morir sol”. Al compàs anterior a “Vine amb nosaltres...” ens aixecarem per cantar. Al compàs posterior a “Però va caure de nou al fang” tornarem a seure per cantar el fragment final “Què t’han fet...?”

Després d’aquesta 4a cançó, continuarem asseguts escoltant el narrador:

NARRADOR: “Els tres amics van esperar una estona, però l’indi Itè no podia ni aixecar-se. Desolats, van seguir fins al final del poble. Davant seu s’estenia la planura verda, immensa, com un mar d’herba.

La Wasula plorava. Però en Macawi li va posar una mà a l’espatlla.

—Aquest indi del Riu m’ha donat una idea —va dir—. Demanarem ajuda als oglala.

Eren a finals de la primavera. En aquella època de l’any, els oglala solien acampar a la vora del riu Blau. No era lluny.”

(petit fragment instrumental)

“Els oglala van rebre els tres nois del Bosc amb afecte. El mateix vespre, van celebrar un consell per escoltar-los: van seure en un gran cercle, els tres amics i els guerrers oglala més importants. Hi havia el gran cap Mapihua Luta, Núvol Roig. I hi havia el gran savi Cérvol Negre, l’home-medicina.

La Wasula els va explicar tot el que havia passat.

El cap Núvol Roig va quedar trist. Però una pena encara més gran li feia sagnar el cor: els oglala no podien ajudar els tres nois del Bosc. Els oglala també estaven en guerra amb els blancs i necessitaven tots els guerrers.

Cérvol Negre, l’home-medicina, va parlar. Va dir que portaria la Wasula a la muntanya sagrada. Anirien a trobar el Wakan Tanka, el Gran Esperit.

I així ho van fer: van caminar durant dos dies fins al cim de la muntanya sagrada. I allà es van quedar, quiets, asseguts sobre una manta.”

Just al mateix temps que el narrador seurà a la manta, **el cor s’aixecarà**

Sense pausa, seguirem amb la 5a cançó:

Cançó 5. LA VISIÓ

Diàleg cor-narrador dins de la cançó 5:

COR: Wasula, tot canviarà per poder seguir sent. Mira endins, ho veuràs.

NARRADOR: En Cérvol Negre i la Wasula estaven quietes i callats com pedres. El paisatge era molt bonic. Es veia tota la planura il·luminada per la lluna i les estrelles. El vent movia l'herba i hi feia onades platejades. Ramats de bisons pasturaven, taques fosques que es movien. Al fons, els cims nevats de les muntanyes Apalatxes.

En Cérvol Negre va saber que era el moment. Va tancar els ulls.

I la Wasula va tancar els ulls.

COR: Tanca els ulls, obre el cor (...) Només hi ha riu si flueix.

NARRADOR: La Wasula va tenir una visió. Va aparèixer una lloba gris. Li va semblar que la coneixia. I la lloba va parlar.

COR: Tot canvia.

NARRADOR: Només li veia la part del davant. La resta del cos estava coberta per una boira que es perdia enllà. Però en la boira hi havia unes formes i eren llobes, moltes llobes. I la Wasula va saber que eren les àvies de la lloba, i les àvies de les àvies, i així fins al principi del temps.

I la lloba va parlar.

Va parlar d'un riu que va per sota terra. Un riu més fort que mil bisons. Amb prou força per canviar-ho tot!

COR: Tot canvia. Tot canvia per seguir sent (...) De nou al bosc per salvar-lo, ara ja saps com.

NARRADOR: 'El riu protegirà els esperits.'

La lloba havia parlat, i la Wasula l'havia entès: ara sabia que, per salvar el bosc, aquell riu subterrani ho hauria de canviar tot!

COR (fins al final): Tot canvia (...) si tot flueix, si tot canvia.

En acabar la cançó 5 el narrador parlarà mentre sona la introducció instrumental de la cançó 6:

NARRADOR: "Quan la Wasula va tornar de la muntanya sagrada, la seva mirada havia canviat. Només era una nena però tenia als ulls la saviesa d'una mare lloba.

ALUMNES – Intervenció a la narració: -Tornem al Bosc

NARRADOR: -va dir.

Els oglala els van regalar tres cavalls. I els tres amics es van acomiadar agraïts i van marxar a l'alba. Tres puntets minúsculs en un mar d'herba. Decidits a lluitar en l'última batalla dels lakota del Bosc.

Però a mig camí van veure algú que els seguia a cavall. Era un guerrer indi. Anava gairebé despullat, amb l'arc travessat al pit i pintures de guerra. Costava de reconèixer, amb aquell aspecte. Ja no estava cobert de fang. Ja no tenia els ulls tristos.

ALUMNES – Intervenció a la narració: És l'Itè!

NARRADOR: —va cridar en Macawi.

L'itè va fer aixecar el cavall sobre les potes del darrere. Va alçar el puny i va cridar:

COR + NARRADOR cantant: "Cavalcaré al vostre costat!"

Cançó 6. EL RETORN D'ITÈ

La primera estrofa de la cançó la cantarà el narrador sol: “Soc Itè Omagaju (...) un lakota és sempre un aliat”. Els alumnes continuaran la cançó amb “És Itè Omagaju...” ja fins al final.

Després de cantar, ens quedarem quiets, escoltant de nou al narrador:

NARRADOR: “El peu del turó de l'Ós. Ja hi eren. Van deixar els cavalls i van començar a pujar cap al cim.

La Wasula somreia. Va dir: 'Sabeu per què la terra del Bosc sempre és humida?'. I va explicar el que havia descobert a la visió: que hi havia un riu que anava per sota terra.

Un cop al cim, la Wasula es va posar a cavar. Amb una pala que la Shappa havia agafat del campament dels blancs, la Wasula cavava.

COR: Comencem a cantar els 4 “**Heyo heyo heyo ha**” mentre el narrador continua parlant

NARRADOR: Volia fer sortir el riu subterrani per inundar-ho tot. El riu s'enduria el campament dels homes blancs i convertiria el Bosc en un llac per on mai, mai, no podria passar-hi el ferrocarril.

Però els wasichu no van trigar a descobrir-los. Al capdavant, fred i arrogant, el senyor Webster.

Estava a punt de començar la batalla final.”

Cançó 7. LA BATALLA FINAL

A mitja cançó, just després de cantar “I de la terra va sortir un raig!”, els alumnes agafaran el **shaker** a indicació del director i el faran sonar, per representar el doll d'aigua subterrània que surt a la superfície. El deixaran a terra de nou quan indiqui el director.

En acabar l'última cançó, baixarà la llum i començarà una música instrumental sobre la que el narrador pronunciarà les paraules finals de l'Enapay:

Epíleg (intervenció d'Enapay)

NARRADOR: “Gràcies per escoltar la cançó de com va sobreviure el meu poble.

Em dic Enapay, El Que Rugeix Amb Coratge, i soc un dels avantpassats més antics dels lakota del Bosc.

Ara, els esperits dels lakota vivim en pau amb les criatures del llac.

Però estic trist. Aquest món em fa plorar. He vist l'ós, que ja no troba els boscos. He vist el puma, que viu en una gàbia. He vist l'àliga, que respira aire podrit.

S'estan morint i no els podem ajudar. Els indis ja no tenim prou força. Ara vivim a les reserves, lluny de les nostres terres. La nostra manera de viure ha canviat.

Però vosaltres tampoc no viviu com vivíeu abans. Tots els pobles canvien, igual que un bosc es pot transformar en un llac.

O potser us pensàveu que els indis som gent del passat?

No.

Avui, al segle XXI, som més de cinc-centes nacions índies. Tres milions de persones, més que molts països. Encara som aquí per cantar la nostra cançó. I som aquí, avui, per dir-vos que hi ha una altra manera de veure les coses. Escolteu, si ho voleu sentir: totes les criatures, les que tenen potes, les que tenen arrels i les que tenen ales, totes venim de la mateixa mare. Som fortes quan sentim la vida.

[S'acaba la música. A capella:]

Mare terra, pare sol: piwakila!, piwakila kici anagopta olowa ukitawa. Gràcies per escoltar la nostra cançó.

Hoka hey! Hoka hey! Hoka hey!”

BIS FINAL SECRET: fragment de la cançó 2 La dansa dels esperits

